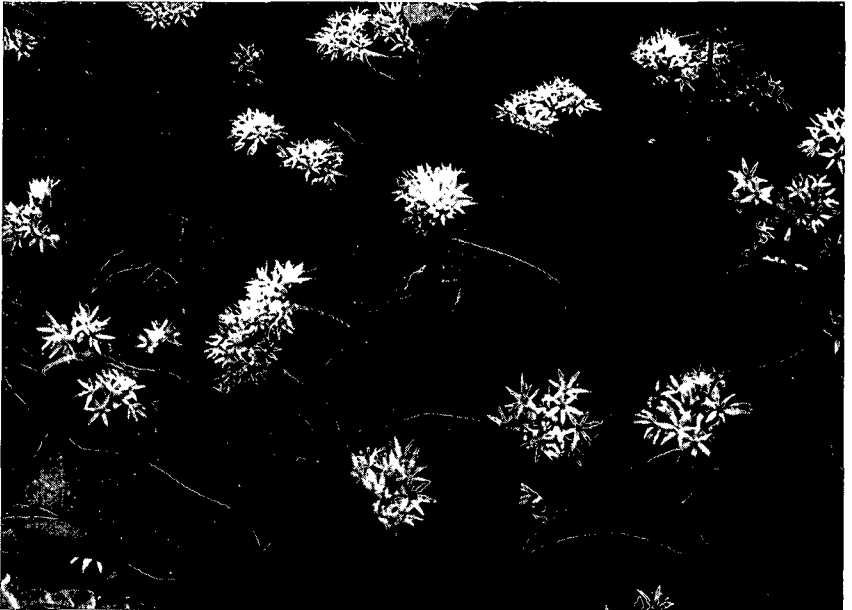

J. K. Schendelaar

Van Voorjaarshelmkruid tot Zwarte ooievaars Opmerkelijkheden in het puntje van Noord-Holland

Soms lijkt het in de lucht te zitten! Pal na het verschijnen van Natura van mei 1975 waarin dr B. Hubert schreef over Voorjaarshelmkruid, blijkt deze soort ook op twee plaatsen voor te komen in De Donkere Duinen, het gemeentelijk duinbos bij Den Helder. Ook hier in gezelschap van Brandnetel. Te oordelen naar hun afmetingen hadden de planten het uitstekend naar hun zin: ze bloeiden dat het een lieve lust was en vormden later massa's zaad. Ik heb daarvan wat verzameld en in een ruig hoekje in mijn tuin uitgestrooid om te zien wat ervan komt.

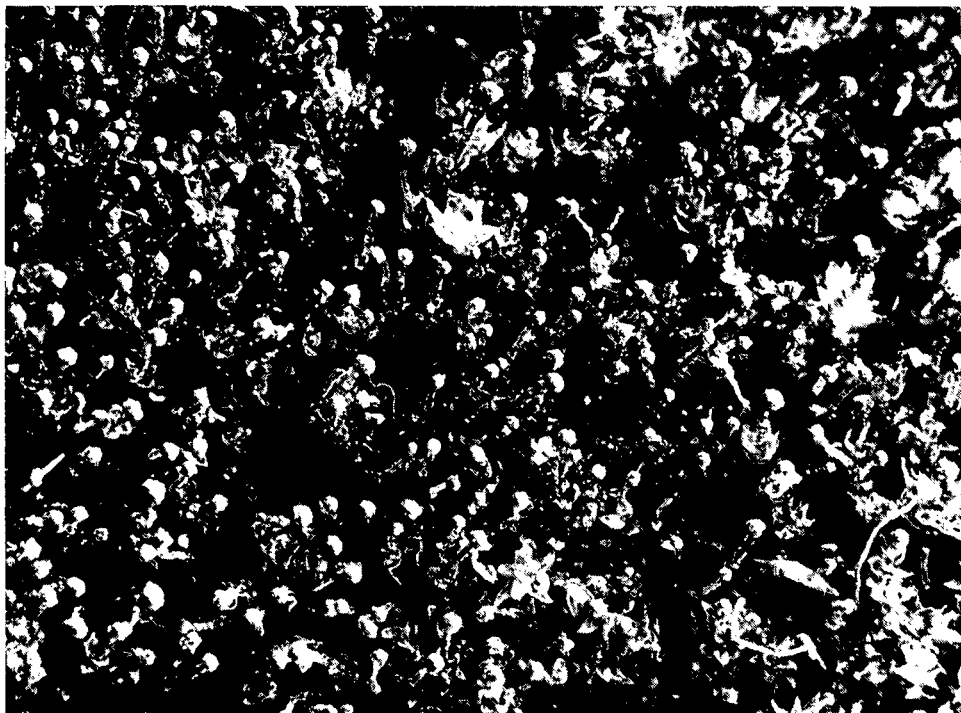

Daslook (*Allium ursinum*)

Foto: Armin Tenner

Behalve door het Voorjaarshelmkruid, wordt dit bos trouwens toch steeds interessanter! Zo groeien er Dalkruid, Grote keverorchis, het vrij zeldzame Daslook, Vogelmelk, Hop, Klein springzaad, Wilde hyacint, terwijl een grote plek Hengel de mededeling in de flora van Heukels-Van Ooststroom dat deze soort in het Waddendistrict alleen bij Bergen NH voorkomt, logenstraft. Ook de blijkens deze flora in zilte streken zeldzame Stinkende gouwe komt er voor - en zilt is het hier in 't puntje van Noord-Holland toch beslist wel! In het bij het bos behorende waterleidingduin - voor het publiek niet toegankelijk - komen o.a. Rondbladig wintergroen, Poelruit en Valse salie voor, de laatste een grote plek en die zou - alweer blijkens de flora - in het Waddendistrict alleen op Terschelling voorkomen! Ook Rode ogentroost is er aanwezig.

Het bos werd in de twintiger jaren in werkverschaffing aangelegd, waarbij naast veel Corsicaanse en Oostenrijkse dennen ook flink wat loofhout werd aangeplant, vooral rond een toen mede gegraven vijver. Er werd ook een stuk hei uitgespaard - met o.a. Koningskaars, Bochtige smeie, Brem en veel interessante mossen, waaronder Knopjesmos -, dat nu voortdurend dreigt dicht te groeien vooral met de beruchte bospest (*Prunus*

Knopjesmos (Aulacomnium androgynum)

Foto v. d. schrijver

serotina). Ook dit aangeplante bos blijkt nu na verloop van tijd een toevluchtsoord te worden voor allerlei bosplanten! Men mag goede hoop hebben dat - net als in Schoorl - ook de Dennenorchis zich er eens zal vertonen. Er ging al eens een gerucht in die richting, maar ik geloof zo iets pas als ik het met eigen ogen gezien heb: in dit soort zaken is de wens vaak de vader van de gedachte . . .

Intussen is het bos ook belangrijk voor de vogelliefhebbers, ondanks de steeds zwaardere recreatiedruk. En dat niet alleen vanwege de reigerkolonie die dit jaar 83 nesten telde, maar de lijst van broedvogels in het bos die boswachter W. Groen heeft opgesteld telt zo'n 70 soorten waaronder Groene specht en Lepelaar! Van de vele 'loslopende' gasten is de Oehoe misschien wel de meest vreemde verschijning. In de winter van 1973 werd hij voor het eerst gesignaleerd en tot ieders verrassing kwam hij in de winter van 1974 terug en verblijft hij nu - hoogzomer - alweer zo'n 1½ maand in het bos. Hij heeft het vooral op duiven voorzien.

Tot zover was ik gevorderd met dit verhaal toen boswachter Groen mij opbelde met de vraag of ik Zwarte ooievaars wilde zien. Ondanks de hitte van de augustusmiddag (31°) spoorlags erheen! Geruime tijd konden we ze waarnemen: foeragerend in de sloten van het weidegebied vóór De Donkere Duinen (veel kikkers), opvliegend, rondcirkelend (wát een fraai vliegbeeld, de witte onderdelen duidelijk te zien) en weer neerstrijkend. Een geweldige ervaring waar geen natuurfilm van de televisie tegen op kan!

Het leek me ook een aardig slot van dit stuk. Alleen moet u toch nog éven noteren dat dit jaar een glorieuze struik Zeekool heeft gestaan op één van de stenen dammen van de veerhaven naar Texel. Wéér een vakje zwart op het verspreidingskaartje in dat leuke boekje van A. J. Quené-Boterenbrood en J. Mennema! Hoeveel van de tienduizenden toeristen naar Texel, die de plant bijna konden aanraken, zouden haar gezien hebben? . . .

Adres van de schrijver: